

**Ministerstvo životného prostredia
Slovenskej republiky**

**SPRÁVA O STAVE
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY
V ROKU 2007**

**Slovenská agentúra
životného prostredia**

PREDSLOV

Od roku 1993 v pravidelných ročných intervaloch vydáva Ministerstvo životného prostredia SR **Správu o stave životného prostredia Slovenskej republiky**. Ministerstvo sa tak snaží nielen splniť si povinnosť ustanovenú v zákone č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a zákone č. 205/2004 Z.z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí, ale aj takouto aktívnou formou prispieť k prehĺbovaniu environmentálneho povedomia a zvýšeniu informovanosti v otázkach životného prostredia obyvateľov Slovenska.

Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2007 je v poradí už **pätnástou správou** tohto druhu a je publikovaná nepretržite od uvedeného roku 1993. Jej cieľom je, tak ako aj po minulé roky, poskytnúť prehľad o súčasnom stave zložiek životného prostredia – ovzdušia, vody, pôdy, horninového prostredia, bioty, zhodnotiť situáciu v ochrane prírody a krajiny, popísať aké faktory a akým spôsobom ovplyvňujú životné prostredie. Publikácia zároveň prináša informácie o konkrétnych krokoch starostlivosti o životné prostredie – či sa jedná o problematiku posudzovania vplyvov na životné prostredie, integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania, prevencie závažných priemyselných havárií, ale v neposlednej miere aj o finančnom zabezpečení riešenia environmentálnych problémov cez vybrané ekonomické nástroje, projekty financované z prostriedkov Európskej únie, ako aj projekty realizované formou medzinárodnej spolupráce z ďalších zdrojov, osobitne Environmentálneho fondu.

Slovenská republika ako plnoprávny člen **Európskej únie** má povinnosť v plnom rozsahu transponovať a následne implementovať právne predpisy platné pre jednotlivé členské štáty. Počet novoprijímaných zákonov sa postupne znižuje a dôraz je kladený hlavne na kroky smerujúce k dôslednej implementácii environmentálneho práva ako celku.

Okrem plnenia záväzkov SR voči Európskej únii sú to zároveň kroky k napĺňaniu **programového vyhlásenia vlády SR**, ktorá považuje starostlivosť o životné prostredie za rozhodujúci nástroj zabezpečovania trvalo udržateľného rozvoja.

Úloh, ktoré pred nami stoja, je veľmi veľa. Spomenul by som napríklad zabezpečenie odkanalizovania miest a obcí a zabezpečenie vhodného čistenia odpadových vôd, plnenie imisných limitov týkajúcich sa kvality ovzdušia, zabezpečenie cieľov v oblasti nakladania s odpadmi, plnenia úloh vyplývajúcich z budovania siete NATURA 2000. Tieto úlohy hlavne svojou finančnou náročnosťou sa radia na prvé miesta rebríčka záväzkov našej krajiny. Ich realizácia potrebuje koordinované a sústredené úsilie, lebo dostatok finančných zdrojov je len jednou z podmienok na ich zabezpečenie. Vyžadujú si zároveň dostatočný odborný potenciál, koordináciu prác a v neposlednej miere aj nezanedbateľný entuziazmus ľudí na rôznych postoch – či sú to vrcholové riadiace inštitúcie, odborné organizácie, VÚC, obce, podnikateľská sféra a v neposlednom rade každý z nás – občanov tejto krajiny, ktorí svojim osobným prístupom môžu ovplyvňovať naše životné prostredie.

Predkladaná Správa o stave životného prostredia vznikla na základe **širokej a dlhoročne pozitívne hodnotenej spolupráce** odborníkov z inštitúcií rezortu životného prostredia, ako aj ďalších spolupracujúcich rezortov. Je zúročením výsledkov celého radu aktivít realizovaných v rámci monitoringu životného prostredia, štatistických sledovaní, analytických hodnotení, na financovanie ktorých vynakladá štát nemalé finančné prostriedky.

Ako už bolo konštatované aj v minulom roku, z hľadiska dlhodobého **hodnotenia životného prostredia** v súčasnosti nie sú už zmeny až tak výrazné, ako to bolo v posledných rokoch 20 storočia.

Z pozitívnych výsledkov vo vývoji životného prostredia je potrebné uviesť trvalý mierny pokles v emisiách základných znečisťujúcich látok. Napriek tomu sa však nepodarilo dodržať imisné limity na všetkých monitorovacích staniciach kvality ovzdušia. Problémom je hlavne znečistenie **ovzdušia** suspendovanými časticami PM_{10} , kde sú výrazne prekračované limitné hodnoty znečistenia ovzdušia, plošne závažné od januára 2005. Nepriaznivá situácia pretrváva aj v znečistení ovzdušia prízemným ozónom, kde sú taktiež prekračované povolené hodnoty pre ochranu ľudského zdravia i vegetácie. Na druhej strane pokračoval trend poklesu agregovaných antropogénnych emisií skleníkových plynov. Obdobne však ako pri emisiách základných znečisťujúcich látok, i v tomto prípade sú od roku 2000 tieto zmeny v celkových množstvách minimálne. Kvalita ovzdušia je komplexným problémom. Je preto potrebné riešiť nielen problematiku stacionárnych zdrojov, ale aj mobilných a plošných zdrojov, minimalizovať nepriaznivé zmeny klímy, ktoré úzko súvisia s kvalitou ovzdušia, podporovať obnoviteľné zdroje energie a pod.

Už som spomenul náročné záväzky v odkanalizovaní a čistení odpadových **vôd**. Napriek tomu, že trvalo rastie podiel obyvateľstva napojeného na kanalizáciu a ČOV, je táto oblasť jednou z najnáročnejších vo väzbe na povinnosti vyplývajúce zo smernice Rady 91/271/EHS o čistení mestskej odpadovej vody, ktorá predpisuje požadovaný stupeň čistenia pred vypustením a v krajinách EÚ-10 sa musí implementovať v rozmedzí rokov 2008 – 2015. Smernica vyžaduje aby všetky členské štáty zabezpečili pre všetky aglomerácie s počtom viac ako 2 000 ekvivalentných obyvateľov zberné systémy a pre všetky zbierané odpadové vody primerané čistenie. Náročné úlohy pre nás vyplývajú aj z rámcovej smernice o vodách a sice dosiahnuť do roku 2015 dobrý stav vôd. Monitoring kvality povrchových vôd bol realizovaný v súlade s Programom monitorovania stavu vôd v roku 2007. Na základe získaných výsledkov by som na tomto mieste konštatoval, že obdobne ako pri ovzduší sú ukazovatele, s ktorých plnením nie sú v podmienkach SR problémy, ale na druhej strane sú zároveň ukazovatele, ktoré prekračujú stanovené limitné hodnoty a budeme sa musieť vysporiadať s úlohou zníženia znečistenia aj na základe realizácie pripravovaných plánovacích a programových dokumentov ako sú hlavne Vodný plán Slovenska a plány manažmentu povodí.

Rok 2007 bol v poradí druhým rokom uplatňovania Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2006-2010. Aj z tohto dokumentu, kde taktiež boli premietnuté záväzky voči EÚ vyplývajú náročné ciele týkajúce sa nakladania s **odpadmi**. Pozitívne možno hodnotiť celkový pokles množstva vyprodukovaného odpadu, avšak z hľadiska jednotlivých foriem nakladania s odpadmi stále je problémom vysoké množstvo odpadu končiaceho na skládke a nízky objem separovaného odpadu v prepočte na obyvateľa Slovenska.

Chcel by som ďalej vyzdvihnúť úsilie vynakladané v oblasti ochrany prírody a krajiny v súvislosti s budovaním siete NATURA 2000, ktorá predstavuje súvislú európsku ekologickú sieť osobitne chránených území, ktoré sú v osobitnom záujme EÚ a ktorú budujú členské štáty nezávisle na národných sústavách chránených území. V tejto oblasti sa realizovalo mnoho aktivít, ale celý rad ďalších pred nami ešte stojí.

Dotkol by som sa aj problematiky uplatňovania dobrovoľných nástrojov, ktoré sú protikladom k príkazom a zákazom, a ktorých uplatňovanie taktiež významnou mierou v pozitívnom zmysle ovplyvňuje životné prostredie. Jedná sa o systém hodnotenia a označovania environmentálne vhodných produktov, uplatňovania schém EMS a EMAS, zeleného verejného obstarávania a podobne.

Vo väzbe na vysokú finančnú náročnosť úloh v starostlivosti o životné prostredie je nevyhnutné splniť podmienku cieleného a správneho použitia finančných prostriedkov vyčlenených na čerpanie pomoci z fondov Európskej únie pre sektor životného prostredia na roky 2007-2013 v zmysle programového dokumentu SR v tejto oblasti – Operačného programu Životné prostredie. Realizácia podporených aktivít by sa mala priamo premietnuť do hodnotenia jednotlivých ukazovateľov životného prostredia a následne do konštatovania zlepšujúcej sa kvality životného prostredia na Slovensku.

Dovoľte mi záverom vysloviť aj v mene kolektívu autorov presvedčenie, že predkladaná Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2007 sa stane cenným zdrojom užitočných informácií a zároveň podnetom pre zvýšenie záujmu všetkých o tak citlivú otázku akou je starostlivosť o životné prostredie, ktoré je jedným z významných faktorov vplyvajúcich na zdravie človeka. Zároveň privítame akékoľvek podnety a pripomienky, ktoré poslúžia k jej skvalitneniu a tým naplneniu práva každého – práva na informácie o životnom prostredí.

Ing. Ján Chrbet
minister životného prostredia
Slovenskej republiky